



موزه به حفظ
شناسنامه بشر و
تقویت حافظه
جمعی کمک می‌کند

گزارشی از
پژوهشکده
تاریخ معاصر

فعالیت دانشگاه
الزهراء: از ساختمان
استیجاری خیابان
ایران شهر تاده ونک

ترویج خدمات آرشیوی در شبکه‌های اجتماعی

واردات میراث فرهنگی غرب از شرق

شناسنامه نشریه

صاحب امتیاز: انجمن علمی - دانشجویی علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهراء (س)

زیر نظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهراء (س)

مدیر مسئول: مریم امرایی

amraie.maryam@gmail.com

سر دبیر: زرین مدرس وحید

هیئت تحریریه: مریم امرایی

همکاران این شماره: خدیجه سلطانیان، الهام جلالی‌فراهانی، علی‌اصغر شریفی‌نیا

ویراستار: مریم امرایی

کاریکاتورست: مبینا دربهشتی

تصویرگر: محیا باطنی

طراح و صفحه‌آرا: سپیده طالبی‌همت‌آبادی

با تشکر از استادان مشاور نشریه: دکتر سعید رضایی‌شریف‌آبادی، دکتر معصومه کربلایی‌آفاکامران

کارشناس نشریه: زهرا وزیر

چاپ و صحافی: دامون



مریم امرایی دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه
الزهراء، مدیر مسئول مدیریت اطلاعات، ورودی ۹۶
amraie.maryam@gmail.com

فعالیت دانشگاه الزهراء: از ساختمان استیجاری خیابان ایرانشهر تا ده و ننگ نگاه کوتاه به اسناد آرشیوی و موزه دانشگاه الزهراء



یادداشت

در تکاپوی مطالبی برای روز جهانی موزه و میراث فرهنگی بودم تا بتوانم حرفی تازه برای مخاطبان همیشگی نشریه انجمن علمی دانشجویی دانشگاه الزهراء داشته باشم. چند روزی بود که تیتربخبری رسانه‌ها افتتاح اولین نمایشگاه اسناد آرشیوی و موزه دانشگاه الزهراء بود. این نمایشگاه در سالن شیشه‌ای ساختمان خوارزمی دانشگاه برگزار شد با خودم فکر کردم چه خوب شد نمایشگاه در روزهای خوب بهاری افتتاح شد و با توجه به موضوع ویژه‌نامه بهترین سوژه برای نوشتن یک متن جهت تازه کردن پیشینه تاریخی و ریشه‌های دانشگاه الزهراء در نشریه پیک دانش است.

در سومین روز از بازگشایی نمایشگاه بالاخره توانستم توفیق بازدید داشته باشم از همان درب ورودی ابتدای راهرو قبل از آنکه اسناد را تک تک ببینم با یک نگاه کل فضا را دور زدم. هنوز در تردید بودم آیا با دست‌اندرکاران نمایشگاه مصاحبه کنم یا یک گزارش از فضای نمایشگاه تهیه کنم اما با دیدن مردی خوش اخلاق که در حال توصیف اسناد برای بازدیدکنندگان بود، تصمیم گرفتم با روایتگری ایشان یادداشتی بنویسم مرد خوش اخلاق و تقریباً مسن آقای انوش سمسار نام داشت با توجه به خدمت تاریخی زیادی که در دانشگاه الزهراء داشتند بهترین گزینه برای شناخت اسناد تاریخی دانشگاه الزهراء بودند.

سمت اولین سند تاریخی رفتم نوشته بود سیر طراحی و تحول لوگوی دانشگاه، این سند نشان از لوگوهای دانشگاه از تاریخ ۱۳۴۳ تاکنون به ترتیب به نامه‌ای مدرسه عالی دختران ایران، فرح پهلوی، محبوبه متحدین و الزهراء بود هنوز غرق در لوگوهای متفاوت دانشگاه بودم که اتفاقی ماشین تایپ روی میز آرشیویست را دیدم در زمان قدیم برای آموزش عملی ماشین تایپ باید کارگاه آموزش خصوصی را سپری کرده باشی چون این وسیله حکم سیستم کامپیوتری فعلی داشته و منشی هر اداره‌ای باید مدرک آموزشی این وسیله را داشته باشد. آقای سمسار چند ثانیه‌ای با ماشین تایپ کار کردن تا بیشتر با این وسیله آشنا شوم اما نگاهم را اسناد بعدی به سرعت بردند اسنادی که بالای آن‌ها نوشته بود کارت اتوبوس، کارت کتابخانه، کارت تحصیلی، مدرک تحصیلی، کارنامه تحصیلی سال ۵۰-۱۳۴۹ که تعداد ۴۲ واحد درسی ثبت شده داشت. سند مربوط به آمار دانشجویان دانشگاه الزهراء در جدولی که تهران با رقم ۱۰۱۹ بیشترین و حیرت سراب با رقم کمترین دانشجویان تحصیلی دانشگاه بودند. در حالی که امروزه دانشگاه الزهراء نه تنها از شهرهای مختلف کشور دانشجوی پذیرفته بلکه از کشورهای خاورمیانه هم برای تحصیل به دانشگاه الزهراء می‌آیند. اسناد دیگر مربوط به آموزش دانشگاه از جمله: تاریخ امتحانی دانشجویان شبانه قبل از ۱۳۵۷، گواهی پایان دوره تحصیلی از سال ۱۳۴۵-۱۳۴۳، اسناد مربوط به مکاتبات وزارت علوم با رؤسا و هیئت موسس دانشگاه الزهراء در سال ۱۳۵۰ و حتی گواهی دوره لیسانس دکتر سوسن سیف که از پیشکسوتان گروه روانشناسی دانشگاه الزهراء و در چند سال اخیر بازنشسته شدند.

کماکان با توضیحات بسیار خوب آقای سمسار تک به تک اسناد را بازدید می‌کردم و یادداشت می‌نوشتم. زیبایی نمایشگاه با عکس‌های تاریخی ساختمان دانشکده‌های علوم تربیتی و روانشناسی، خانه‌داری، حسابداری و کارگاه خیاطی بیشتر نمایان شده بود. به نظر می‌رسد سازمان با وجود خانه‌داری به‌عنوان یک رشته تحصیلی برای بانوان در دانشگاه الزهرا راه انداخته بود. روی یکی از عکس‌های تاریخی نوشته بود ساختمان سفید شبانه روزی که هم‌اکنون در آن مکان مهد کودک دانشگاه مستقر است یا ساختمان قرمز شبانه روزی که در حال حاضر این مکان به احترام شهیده فاطمه قزوینی که از دانشجویان دانشگاه الزهرا بودند و در سال ۱۳۶۶ شهید شدند نامگذاری شده است. هنوز محو عکس‌های ساختمان‌های دانشگاه بودم که آقای سمسار مرا صدا زد و گفت: نمی‌خواهی در مورد مهرهای مختلف دانشگاه چیزی بدانی. "مهرهای مختلف" برایم جالب بود نزدیک مهر و استامپ‌ها رفتم با دقت نگاه می‌کردم مهرها مربوط به اسامی مختلف رؤسای دانشگاه و حتی دانشکده‌های مختلف که مهر جداگانه داشته‌اند. از شمارش مهرهای مختلف خسته شدم برای همین نگاهی به اطراف کردم چند نفر از بازدیدکنندگان آن سمت راهرو با آقای سمسار بحث می‌کردند من هم رفتم کنارشان، آقای سمسار در خصوص حکم رؤسای پیشین دانشگاه از سال ۱۳۵۷ به بعد توضیح می‌دادند تمام حکم‌ها روی میز مرتب چیده شده بودند. با رفتن به سمت دیگر راهروی نمایشگاه کنجاو بودم بدانم چه اسناد دیگری در نمایشگاه هست چند قدم جلو رفتم نمونه فرم برنامه درسی اساتید را دیدم در کنارش نمونه قرارداد تمام وقت کارکنان مدرسه عالی دختران بود متن قرارداد را مطالعه کردم حقوق هر کارمند در سال ۱۳۴۷، ۱۷۰۰۰ ریال بود فکر کردم دیگر عکس تاریخی مربوط به ساختمان دانشگاه نیست اما چند قدم جلوتر رفتم یکی دیگر از اسناد مربوط به دانشکده رشد زبان‌های خارجی که هم‌اکنون دانشکده ادبیات است یا ساختمان مرکزی که دروس عمومی در آنجا تدریس می‌شد علاوه بر این کافه تریا، کتابخانه هم بوده است. در حال حاضر این اماکن ساختمان حورا و آموزش کل هستند که به احترام نگهبان درب شمالی دانشگاه که در سال ۱۳۶۲ شهید شدند به نام شهید علی نوری نامگذاری شده است. صدای خنده‌ی چند نفر از بازدیدکنندگان توجه مرا جلب کرد از آن‌ها پرسیدم به چه می‌خندید یکی از دانشجویان در جواب سؤالم گفت: به آخرین سؤال امتحانی این سند می‌خندیم که خیلی راحت است. به سند نگاه کردم سند مربوط به نمونه سؤالات امتحانی قبل از سال ۱۳۵۷ بود سوال آخر این جمله را نوشته بود: انتقاد خود را نسبت به مدرسه عالی دختران ایران در کلیه مسائلی که به نظرتان می‌رسد شرح دهید. چقدر جالب که معلم برای انتقاد هم نمره در نظر گرفته است.

در همان حال آقای سمسار فرمودند می‌خواهی بدانی دانشگاه الزهرا از کدام مکان شهر تهران شروع به فعالیت کرده است؟ با تعجب گفتم مگر مکان اولیه دانشگاه ده ونک نبوده؟! ایشان گفت: خیر، به این عکس تاریخی نگاه کن، به عکس نگاه کردم عکس ساختمان استیجاری خیابان ایرانشهر که دانشکده هنرهای زیبا مربوط به قبل از سال ۱۳۴۳ بوده و بعد از آن به خیابان بلوار کشاورز نرسیده به سازمان آب انتقال یافته و سپس به ده ونک منتقل و به اسم مدرسه عالی دختران شروع به فعالیت می‌کند. هنوز تماشای عکس‌های تاریخی تمامی نداشت ترجیح دادم وسط راهروی نمایشگاه که وسایلی چیده شده بود را ببینم وسایلی از جمله: ترازوی آزمایشگاه شیمی، بلندگوی بوقی سال ۱۳۶۷، لوازم دفتری رومیزی مختص به دکتر کریم فاطمی اولین رئیس دانشگاه الزهرا همراه با پلاک خودروی ایشان، اولین میکروفن در زمان فرح پهلوی، دوربین و اولین زنگ اخبار برقی دانشگاه، میکروسکوپ، ویدئو کاست، آپارات ۱۶ و ۸ میلیمتری قبل از سال ۱۳۶۰، دوربین و م از وسایلی دیگر روی میز چیده شده بودند مانند دستگاه‌های تست هوش، محرک‌های الکتریکی و پاسخ به محرک سال ۵۰-۱۳۴۹، دستگاه تعیین نقطه ذوب مربوط به دهه ۵۰ و ... و همچنین ۳ کاپ افتخار مسابقات دانشجویی سال ۱۳۴۸ و ۱۳۷۱ و ساعت آونگی دهه قبل از ۱۳۵۰ که ابتدای سالن قدم علم کرده بود.

با اینکه ساعت‌ها بود که نمایشگاه را تماشا می‌کردم و از توضیحات بسیار خوب آقای سمسار بهره‌مند شده بودم اما هنوز مشتاق بودم از ابتدا اسناد را ببینم که صدای آرشیویست نمایشگاه به سمع رسید که می‌گفت: ساعت بازدید تمام شد انشاءالله فردا باز هم در خدمتان هستیم. با کلی تشکر از توضیحات آقای سمسار و بایک چرخش دوباره‌ی چشمانم کل نمایشگاه را رؤیت کردم و از نمایشگاه بیرون رفتم.



یادداشت

خدیجه سلطانیان (دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهرا، گرایش مطالعات آرشیوی، ورودی ۹۷)
Soltanian27@yahoo.com



با توجه به اینکه روز جهانی موزه و میراث فرهنگی در سالنامه ثبت شده است به‌عنوان دانشجوی مطالعات آرشیو حیفم آمد برای این روز تاریخی از مکان‌های تاریخی سرزمینم گزارشی با قلمی هر چند ساده پیاده‌سازی نکنم. متنی که رؤیت می‌کنید خلاصه‌ای از پژوهشکده تاریخ معاصر ایران است ابتدا با معرفی این مکان تاریخی شروع به توصیف می‌کنم.

در سال ۱۳۶۵ با اسم مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی تاسیس و بعد از انقلاب فعالیت مؤسسه شروع شد. سپس به علت خروج افرادی که از خاندان‌های پهلوی و دستگاه‌های دولتی بودند اسناد و مدارک به جا مانده از آن‌ها توسط مؤسسه جمع‌آوری و نگهداری و موسسه انتقال داده شد. از ویژگی‌های اصلی اسناد موجود در مؤسسه که آن را نسبت به سایر مراکز منحصربه‌فرد می‌کند، وجود اسنادی چون اسناد اخوانیت است. (نامه‌های دوستانه‌ای که به شکل نظم یا نثر بین شعرا و دانش‌مندان مبادله می‌شده است) که این اسناد جمع‌آوری شده و اکنون در مخزن اسناد نگهداری می‌شوند. غیر از اسناد، عکس‌ها و نسخه‌های خطی بسیار ارزشمند و مرقعات (مجموعه‌ای متصل به هم از قطعات مختلف هنری شامل انواع آثار خوشنویسی و نقاشی گفته می‌شود) و نقاشی‌ها هم در مخزن مؤسسه نگهداری می‌شوند.

مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی به دلیل اینکه بیشتر جنبه تاریخی داشته بعد از مدتی به اسم مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران تغییر نام یافت. تا اینکه در سال ۱۳۹۷ به دلیل بار پژوهشی مؤسسه به نام پژوهشکده تاریخ معاصر ایران تغییر نام داده شد.

واحدهای مختلف مؤسسه

واحد آرشیو : این واحد با توجه به منابع آرشیوی موجود در موسسه؛ سند، عکس، اسلاید، فیلم، نوار صوتی، وظایف گردآوری، حفظ، سازماندهی و انتشار اسناد و مدارک را به عهده دارد. و شامل بخش‌های :

- مخزن
- عکس

▪ واحد نگهداری و مرمت اسناد

(۱) واحد فناوری اطلاعات

(۲) واحد کتابخانه: کار نمایه سازی را به عهده دارد

(۳) واحد اطلاع رسانی : شامل آرشیو و کتابخانه

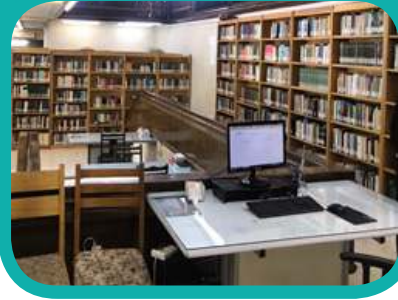
(۴) واحد پژوهش

(۵) واحد سایت: که اخبار مختلفی در آنجا منتشر می‌شود و بسیاری از اسناد نیز هر چند وقت یکبار به‌عنوان نمایشگاه سند برگزار می‌شود. و به طور مجازی بر روی سایت منتشر می‌شود.

(۶) قسمت انتشارات : که تاکنون حدود ۳۰۰ جلد کتاب منتشر شده و فصلنامه‌ای که به‌طور پیاپی منتشر می‌شود.

(۷) دفتر همکاری و ارتباطات بین‌المللی و انتشارات





از جمله اسنادی که در مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران نگهداری می‌شوند

اسناد خریداری شده، اسناد اهدایی، اسناد جمع‌آوری شده. از اهداف اصلی سازمان عدم مراجعه فیزیکی به اصل اسناد است. به همین دلیل همه اسناد اسکن شده و در اختیار مراجعه کننده و پژوهشگر قرار می‌گیرد.

بخش مرمت اسناد

اسناد بعد از ارسال به مؤسسه به دلیل آلودگی زیاد و آسیب دیدگی ابتدا اسیدزدایی و پاکسازی اولیه انجام شده و سپس وارد چرخه کار حفاظت و مرمت می‌شوند. و نیز بعد از مطالعه اسناد، اطلاعات اصلی آن‌ها استخراج و در کاربرگ‌های مشخص اطلاعات وارد شده و کار فهرستنویسی اسناد انجام می‌شود. روش سرویس‌دهی در پژوهشکده تاریخ معاصر به این صورت است که افراد به کتابخانه مراجعه کرده و با جستجوی عنوان مورد نظر خود درخواست داده و فایل و اسکن اسناد در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد.

از جمله؛ اسناد نگهداری شده در مؤسسه

- ✓ فتوای تحریم تنباکو
- ✓ دفتر دخل و خرج
- ✓ دفتر املاک رضا شاه (زمین‌هایی که رضا شاه در خطه شمال خریداری کرده که اسناد آن در مؤسسه موجود است)
- ✓ اسنادی که با خط سیاق (نوعی از خط و روش نگارش است که با آن اهل دفتر و دیوان، اعداد، مقادیر و اوزان را می‌نوشتند) نوشته شده‌اند
- ✓ گنجینه عکس‌ها
- ✓ اسنادی درباره کشف حجاب



الهام جلالی فراهانی، (دانش آموخته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهراء، گرایش مطالعات آرشیوی)
jalalielham41@yahoo.com

موزه به حفظ شناسنامه بشر و تقویت حافظه جمعی کمک می‌کند وجود موزه به عنوان یک نهاد فرهنگی در اجتماع بسیار ضروری است

PDF Compressor Free Version

- ✓ شناخت و نمایش سهم اقوال و ملل در فرهنگ و تمدن جهانی؛
- ✓ اعتلاء و بهبود میزان دانش محصلان، دانشجویان، پژوهشگران و...؛
- ✓ بهره‌برداری معنوی از آثار؛
- ✓ ایجاد ارتباط بین آثار؛
- ✓ جلوگیری از انهدام فرهنگ بومی و ایجاد سدی در برابر فرهنگ‌های نامأنوس؛
- ✓ پژوهش در آثار و شواهد برجای مانده از گذشته انسان و محیط زیست او (میرزایی، ۱۳۸۱).

در راستای دستیابی به این اهداف علاوه بر موزه‌ها نهادهای علمی، فرهنگی و اجتماعی دیگر مانند آرشیوها و کتابخانه‌ها نیز همپای موزه‌ها عمل می‌کنند. نهادهایی که حفظ، نگهداری و نمایش آثار را در تالارهای نمایش ایجاد می‌کنند. آثاری که پیوسته به وسیله کتابخانه‌ها و مراکز اسناد، نگهداری و تأمین می‌شوند. اماکن و آثار باستانی تاریخی، طبیعی و مردم‌شناسی که به علت فعالیت در زمینه‌های گردآوری، حفظ، نگهداری و نمایش آثار باستانی دارای اهمیت هستند.

معرفی ایکوم^۱ / به معنی شورای بین‌المللی موزه‌هاست.

این سازمان در سال ۱۹۴۶ و بنا به پیشنهاد یک شهروند آمریکایی به نام چانسی. جی. هاملین^۲ تأسیس شده و اولین مجله خود را بنام مجله موزه‌ها با همکاری یونسکو منتشر کرد. این سازمان تا امروز ۵۵ سال که فعالیت می‌کند. ایکوم بنا به ماده یک اساسنامه خود سازمان نیمه دولتی مشتمل از موزه‌ها و کارکنان حرفه‌ای موزه است که برای اشاعه منافع موزه‌شناسی و دیگر رشته‌های وابسته ایجاد شده است. در جهان موزه‌های معروف بسیاری وجود دارد، همچون موزهی "لوور" در فرانسه، موزهی "بریتانیا" در لندن، موزهی "برا" در میلان، موزهی "متروپولیتن" در آمریکا، موزهی "لنین گراد" در روسیه، موزهی "ایتالیا" در رم و ایران باستان" در تهران.

منابع

میرزایی، کرم (۱۳۸۱). بررسی و مقایسه مخازن موزه‌های ایران با معیارهای بین‌المللی با تکیه بر مخزن موزه فرش ایران. پایان‌نامه کارشناسی. مرکز آموزش عالی میراث فرهنگی، ص ۱۶۷-۱۶۵.

بازبایی شده در:

<https://www.beytoote.com/art/decorum/international-cultural1-heritage5.html>

^۱ International Council Museums

^۲ Chancey J. Hamlin

تاریخ، حافظه زنده جمع است و بی‌آن، بشر فاقد شناسنامه خواهد بود. این حافظه و شناسنامه، ابزار ویژه خود را دارد که به صورت دست‌افزارهای سنگی و فلزی تراشیده و نتراشیده، ساخته و ناساخته، تندیس‌ها و یادمان‌های کوچک و بزرگ، سنگ‌نوشته‌ها، مکتوبات و حتی روایات شفاهی و فرهنگ عامه جلوه می‌کند و بشر از دیرباز در گردآوری و نگهداری آن‌ها کوشیده است. موزه، یکی از مکان‌هایی است که بشر برای حفظ این دستاوردها به کار می‌گیرد و آن را چنین تعریف می‌کنند: ساختمانی عمومی است که آثار هنری در آن نگهداری می‌شود. به عبارت دیگر، مؤسسه‌ای است که به بهترین شکل، پدیده‌های طبیعی و کارهای بشری را نمایش می‌دهد. موزه به حفظ شناسنامه بشر و تقویت حافظه جمعی کمک می‌کند و در نتیجه، به صورت رکن عمده‌ای از تاریخ در می‌آید. حفظ میراث فرهنگی، وظیفه‌ای همگانی و همیشگی است. آموزش همگانی برای حفظ میراث فرهنگی از راه رسانه‌ها و مطبوعات، و بالا بردن فرهنگ نگهداری از آثار باستانی از عوامل مهم حفاظت از میراث فرهنگی است. به طور کلی موزه به مجموعه‌ای از آثار و اشیایی اطلاق می‌شود که در محل یا عمارتی نگهداری و در معرض نمایش گذاشته شوند. موزه‌ها از معدود مراکز حافظ یادگاران نسل گذشته و در حقیقت فرزندان هنر و تاریخ هستند. هر یک از اشیاء داخل موزه در عین بی‌زبانی به هزار زبان سخن می‌گویند زیرا اسناد معتبری از هنر، فرهنگ و تاریخ را ارائه می‌دهند. موزه‌ها نگهبان و گنجینه‌های گران‌بهایی برای حفظ آثار و ارزش‌های گذشتگان و رابطی مناسب جهت انتقال اندیشه و هنر و تجربه از گذشته به حال و آینده هستند.

بی‌شک وجود موزه به‌عنوان یک نهاد فرهنگی در اجتماع در کنار سایر مراکز فرهنگی از جمله؛ آرشیوها و کتابخانه‌ها بسیار ضروری است فرهنگ هر جامعه یک مفهوم کلی است و تمامی ارزش‌ها و یافته‌های معنوی مردمان آن جامعه را در بر می‌گیرد. پس فرهنگ، میراث هر قومی است که از پیشینیان برگرفته شده و در آن تغییراتی داده شده و به نسل‌های بعد انتقال یافته است. فرهنگ‌ها و تمدن‌ها مانند انسان سه مرحله تکامل دارند، زاده می‌شوند، کودکی و نوجوانی دارند. کمال می‌یابند و به پیری می‌رسند و بالاخره از میان می‌روند. خاصیت فرهنگ‌ها و تمدن‌های پویا و لازم می‌بیند از فرهنگ‌های دیگر می‌گیرد و آنچه را زائد می‌داند فرو می‌نهد و دور می‌ریزد. بر مبنای تعریفی که "ایکوم" از موزه می‌دهد، موزه عبارت است از مکان گردآوری، نگهداری، مطالعه، بررسی کردن و به نمایش گذاشتن نعمت‌های فرهنگی یا طبیعی به منظور آموزش، پژوهش و ارزش دادن به این مجموعه‌ها و لذت بردن از آن‌ها است.

اهداف موزه

- هدف‌های موزه به شرح ذیل است:
- ✓ گردآوری و نگهداری آثار گذشتگان و نمایش و انتقال آن‌ها به آیندگان؛
- ✓ ارزیابی و قیاس میان پدیدارهای تاریخی، عملی، فنی، صنعتی و هنری گذشته و حال؛
- ✓ ایجاد و تقویت تفاهم میان ملل و اقوام؛

ترویج خدمات آرشیوی در شبکه‌های اجتماعی

آرشیوها مستند تاریخ و گویای تحولات در عرصه فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و... جوامع هستند.

هجدهم ماه می برابر با ۲۸ اردیبهشت به‌عنوان روز جهانی موزه و میراث فرهنگی نام‌گذاری شده است. به همین بهانه در این نوشتار به ترویج خدمات آرشیوها در شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان بخشی از گنجینه میراث ماندگار تمدن و هویت بشری می‌پردازیم. با توجه به دسترسی آسان به شبکه‌های اجتماعی و جذابیت آن‌ها، لزوم فرهنگ‌سازی در جهت استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و فرصت‌های ایجاد شده از طریق این شبکه‌ها برای معرفی و در معرض قرار دادن فرهنگ غنی و تمدن ساز ایرانی-اسلامی با ترویج مواد و خدمات آرشیوی موجود در مراکز و موسسات آرشیوی و اطلاع‌رسانی مسیری است که به نظر نیاز آن بیش از پیش احساس می‌شود. با اشراف به این واقعیت که آرشیوها دارای اطلاعات زیادی در محمل‌های گوناگونی هستند و شبکه‌های اجتماعی نیز یکی از ابزارهایی است که می‌تواند توسط این گونه موسسات که حافظ میراث فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و ... جامعه هستند، مورد استفاده و بهره‌برداری قرار گیرند. نهادها و موسسات آرشیوی، از این ابزار قدرتمند می‌توانند جهت ترویج خدمات آرشیوی خود استفاده کنند. انواع شبکه‌های اجتماعی مانند: وبلاگ، توئیتر، یوتیوب، فلیکر و به‌خصوص فیس بوک، به‌عنوان شبکه‌ای محبوب، با داشتن بیش از یک میلیارد استفاده کننده، می‌تواند در فرآیند ترویج خدمات آرشیوی مدنظر قرار گیرند. موسسات آرشیوی، جدا از اجرای وظایف آرشیوی خود از قبیل ارزیابی، تنظیم، حفظ و نگهداری و ... باید به ترویج خدمات خود نه تنها نسبت به سازمانی که به آن تعلق دارند بلکه برای مخاطبان بالقوه خود در سطحی گسترده، دست بزنند. به عقیده بنتوری، این فعالیت به همان اندازه‌ی وظایف اصلی آرشیوها مهم است که باید به‌عنوان بخشی از سیاست‌های آرشیوی تعریف شوند. آرشیوها همیشه باید نقشی فعال در فرهنگ و جامعه داشته باشند. آرشیوها مستند تاریخ و گویای تحولات در عرصه فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و ... جوامع هستند. هنگامی که یک مؤسسه آرشیوی، یکی از سیاست‌های خود را ترویج خدمات آرشیوی، در شبکه‌های اجتماعی بدانند. با دریافت و ارزیابی بازخوردهای این ترویج، می‌تواند بر کارایی فعالیت و بالا بردن کیفی خدمات خود بیافزاید. همچنین موسسات آرشیوی با توجه به مشکلات مالی و بودجه‌ای با اینگونه فعالیت‌ها در شبکه‌های اجتماعی می‌توانند بر بخشی از این مشکلات فائق آیند.

از جمله؛ زمینه‌های دیگر ترویج خدمات آرشیوی توسط مؤسسات آرشیوی می‌توان از موارد زیر نیز نام برد:

- شرکت در نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی،
- اجرای برنامه‌های آموزشی،
- ارائه محتوای چند رسانه‌ای، از طریق وب سایت مؤسسات آرشیوی،
- مشارکت در تحقیق یا پروژه‌های آموزشی،
- انتشار گزارش سالانه و انتشار و توزیع خبرنامه‌های دیجیتالی.

آرشیوها می‌توانند جهت ارائه اخبار و رویدادها و فعالیت‌ها و خدمات خود از شبکه‌های اجتماعی استفاده کنند. با توجه به اهمیت و کارایی شبکه‌های اجتماعی در ارائه خدمات مختلف از جمله؛ اطلاع‌رسانی، خدمات مرجع، خدمات آموزشی و پژوهشی و ... پیشنهاد می‌شود تدابیری جهت بهره مناسب در توسعه خدمات آرشیوی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط موسسات و مراکز آرشیوی و اطلاع رسانی لحاظ شود.



واردات

میراث فرهنگی غرب

از شرق



مبینا دربهشتی (دانشجوی کارشناسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، ورودی ۹۴)

mobinadarbeheshti@gmail.com

